RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak C-182/89 *

I — De feiten en procesverloop

1. *Juridische context*

a) De Overeenkomst van Washington

1. De Overeenkomst van Washington inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantesoorten (hierna: de „CITES") van 3 maart 1973 (PB 1982, L 384, blz. 7) heeft ten doel, bepaalde in het wild levende dier- en plantesoorten die met uitsterven zijn bedreigd, te beschermen door reglementering van de internationale handel in bepaalde dier- en plantesoorten en in gemakkelijk herkenbare uit deze dieren of planten verkregen produkten. De beschermde dier- en plantesoorten zijn in de bijlagen bij de Overeenkomst genoemd.

Bijlage I omvat alle met uitsterven bedreigde soorten die door de handel worden of zouden kunnen worden getroffen. De handel in deze soorten is slechts in buitengewone gevallen toegestaan.

In bijlage II worden de soorten genoemd die met uitsterven zouden kunnen worden bedreigd indien de handel in die dieren of planten niet zou worden onderworpen aan strenge voorschriften om de hun voortbestaan bedreigende exploitatie te vermijden.

Bijlage III omvat de soorten die een verdragsluitende partij wil onderwerpen aan een regeling die de exploitatie ervan verhindert of beperkt.

De CITES voorziet in een stelsel van uitvoer-, invoer- en wederuitvoervergunningen voor de aldaar bedoelde soorten. De indeling van de soort in de bijlagen is bepalend voor de strengheid van de voorwaarden voor de afgifte van die vergunningen.

Voor de in bijlage II genoemde soorten, waartoe ook de *Felis wiedii* en de *Felis geoffroyi* (twee soorten van wilde katten) behoren, luidt de regeling als volgt:

„Voor de uitvoer van een specimen van een in bijlage II opgenomen soort is de voorafgaande verlening en overlegging van een uitvoervergunning vereist. Een uitvoervergunning kan slechts worden verleend indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a) een wetenschappelijke autoriteit van de Staat van uitvoer heeft verklaard dat deze uitvoer het voortbestaan van de betrokken soort niet schaadt;

b) ten genoegen van een administratieve instantie van de Staat van uitvoer is aangetoond dat de verkrijging van het specimen niet in strijd is geweest met de in die Staat van kracht zijnde wetten inzake het behoud van dier- en plantesoorten;

Een wetenschappelijke autoriteit van elke Partij dient voortdurend toezicht te houden zowel op de verlening door genoemde Partij van uitvoervergunningen voor de specimens van in bijlage II opgenomen soorten als op de feitelijke uitvoer van die specimens. Wanneer een wetenschappelijke autoriteit

* Procestaal: Frans.

vaststelt dat de uitvoer van specimens van een van deze soorten zou moeten worden beperkt, ten einde deze soort in zijn gehele verspreidingsgebied te behouden op een niveau, dat overeenkomt met zijn rol in de ecosystemen waarin hij voorkomt, en dat tevens duidelijk hoger ligt dan het peil dat aanleiding zou geven tot opname van die soort in bijlage I, dan stelt zij de bevoegde administratieve instantie in kennis van de geëigende maatregelen die moeten worden genomen om de verlening van uitvoervergunningen voor specimens van genoemde soort te beperken.

Voor het invoeren van een specimen van een in bijlage II opgenomen soort is de voorafgaande overlegging vereist van hetzij een uitvoervergunning, hetzij een certificaat van wederuitvoer.

Voor de wederuitvoer van een specimen van een in bijlage II opgenomen soort is de voorafgaande uitreiking en overlegging van een certificaat van wederuitvoer vereist. Een certificaat van wederuitvoer kan slechts worden verleend indien aan de volgende voorwaarde is voldaan:

ten genoegen van een administratieve instantie van de Staat van wederuitvoer is aangetoond dat het specimen overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag in deze Staat is ingevoerd".

De Overeenkomst bepaalt, dat elke verdragsluitende partij één of meer administratieve instanties die bevoegd zijn vergunningen of certificaten namens deze verdragsluitende partij uit te reiken, alsmede één of meer wetenschappelijke autoriteiten aanwijst.

2. De Overeenkomst voorziet eveneens in de oprichting van een secretariaat en in een conferentie der partijen.

Het secretariaat van de CITES roept ten minste eenmaal per twee jaar gewone vergaderingen van de conferentie bijeen, en organiseert buitengewone zittingen op verzoek van ten minste één derde van de partijen.

Tijdens de vergaderingen van de conferentie geven de verdragsluitende partijen een overzicht van de uitvoering van de Overeenkomst. Zij kunnen onder meer voorstellen tot wijziging van de bijlagen overwegen, de door het secretariaat of door een partij voorgelegde rapporten behandelen, en aanbevelingen doen ter verbetering van de doeltreffendheid van de Overeenkomst.

Het secretariaat kan onder meer overeenkomstig de door de conferentie vastgestelde programma's wetenschappelijke en technische studies ondernemen die een bijdrage leveren aan de toepassing van de Overeenkomst, de rapporten van de partijen bestuderen, verslagen opstellen, aanbevelingen doen voor het nastreven van de doeleinden en de toepassing van de bepalingen van de Overeenkomst, met inbegrip van de uitwisseling van wetenschappelijke of technische inlichtingen.

3. De Overeenkomst legt de verdragsluitende partijen op, gepaste maatregelen te nemen om de bepalingen van de Overeenkomst uit te voeren en de handel in specimens te verbieden waarbij deze bepalingen worden overtreden. Verder moet elke partij een register van de exporteurs en importeurs, alsmede van het aantal en de soort van de uitgereikte gunningen en certificaten bijhouden. Zij moet tevens periodieke rapporten over de uitvoering van de Overeenkomst opstellen en aan het secretariaat doen toekomen.

Ingevolge artikel XIV van de Overeenkomst kunnen de partijen strengere nationale maatregelen treffen met betrekking tot

de voorwaarden waaraan de handel, het in bezit nemen, het in bezit hebben of het vervoer van specimens van de in de bijlagen genoemde soorten moeten voldoen.

Ten slotte zijn de bepalingen van de Overeenkomst op geen enkele wijze van invloed op de bepalingen van of de verplichtingen die voortvloeien uit een internationale overeenkomst waarbij een unie of een regionale handelszone in het leven wordt geroepen.

Behalve Griekenland en Ierland zijn alle EG-Lid-Staten partij bij de CITES. De Gemeenschap kan (nog) niet als zodanig tot de Overeenkomst toetreden. Een amendement dat de toetreding van regionale organisaties voor economische integratie mogelijk maakt, moet nog door de verdragsluitende partijen worden goedgekeurd.

b) Verordening (EEG) nr. 3626/82

4. Om op gemeenschapsniveau voor de eenvormige toepassing van bepaalde handelspolitieke instrumenten ter uitvoering van de Overeenkomst te zorgen, heeft de Raad verordening (EEG) nr. 3626/82 vastgesteld.

Ingevolge artikel 5 van de verordening moet voor het in de Gemeenschap binnenbrengen van specimens van de in de verordening bedoelde soorten een invoervergunning of -certificaat worden overgelegd.

De verordening beschermt dezelfde soorten als de Overeenkomst. De Gemeenschap besloot echter bepaalde soorten strikter te beschermen dan in de Overeenkomst het geval is. Zo volgt bij voorbeeld uit artikel 3, lid 2, dat voor de invoer van specimens van de soorten *Felis geoffroyi* en *Felis wiedii* overlegging is vereist van een invoervergunning, die alleen wordt afgegeven indien aan de in artikel 10, lid 1, sub b, bepaalde voorwaarden is voldaan.

Deze laatste bepaling luidt als volgt:

„De invoervergunning, bedoeld in artikel 3, lid 2, wordt alleen afgegeven, indien:

— het duidelijk is of de aanvrager aannemelijk kan maken dat het aan de natuur onttrekken van het specimen geen ongunstige invloed heeft op het behoud van de soorten, noch op de omvang van het verspreidingsgebied van de betrokken populaties van een soort..."

De aanvragen voor een invoervergunning worden behandeld door de administratieve instanties van de plaats van bestemming van het specimen. De Lid-Staten sturen de Commissie een lijst met adressen toe van de krachtens de Overeenkomst aangewezen administratieve instanties en wetenschappelijke autoriteiten (zie hierboven, punt 1), alsmede, in voorkomend geval, van de andere in de verordening bedoelde bevoegde instanties.

De door een administratieve instantie van een Lid-Staat afgegeven invoervergunningen zijn geldig in de gehele Gemeenschap. Bovendien moet iedere Lid-Staat de beslissingen van de bevoegde instanties van de andere Lid-Staten erkennen.

5. Artikel 19 van de verordening voorziet in de oprichting van een comité voor de Overeenkomst, bestaande uit vertegenwoordigers van de Lid-Staten en voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie. Dit comité (het CITES-comité) onderzoekt elk vraagstuk inzake de toepassing van de verordening. Verder stelt het comité volgens de procedure van artikel 21, leden 2 en 3, een soort van „beheerscomitéprocedure", het model van de in de verordening bedoelde documenten alsmede uniforme voorwaarden voor het afgeven van die documenten vast. Op basis van artikel 21 ging de Commissie op 28 november 1983 over tot vaststelling van verordening (EEG) nr. 3418/83 houdende bepalingen voor eenvormige afgifte en gebruik van de documenten die vereist zijn voor de toepassing in de Gemeenschap van de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantesoorten (PB 1983, L 344, blz. 1).

6. Ten slotte bepaalt artikel 17 van de verordening, dat de Lid-Staten en de Commissie elkaar in kennis stellen van de voor de toepassing van de verordening vereiste gegevens. Zo moeten de Lid-Staten de Commissie in kennis stellen van alle gegevens die nodig zijn voor het opstellen van de in de Overeenkomst bedoelde registers en rapporten (zie hierboven, punt 3; artikel 8 van de verordening), en van de krachtens artikel 15 vastgestelde maatregelen die strenger zijn dan die van de verordening; verder moeten zij de Commissie alle vereiste gegevens inzake het onderzoek naar de situatie van bedreigde soorten en de methodes voor de controle op de handel (artikel 18 van de verordening) meedelen.

c) De communautaire praktijk

7. Verordening nr. 3626/82 heeft geleid tot een intensieve administratieve samenwerking tussen de bevoegde instanties van de Lid-Staten en de Commissie binnen het CITES-comité. Die samenwerking had voornamelijk tot doel de eenvormige toepassing van de bepalingen van de verordening en van de Overeenkomst in de gehele Gemeenschap.

Inzonderheid met betrekking tot de toepassing van artikel 10, lid 1, sub b, heeft de Commissie het comité een nauwe samenwerking bij de behandeling van aanvragen voor invoervergunningen voorgesteld.

Volgens dit voorstel moeten de Lid-Staten elkaar — rechtstreeks of via de Commissie — per telex op de hoogte stellen van aanvragen voor een invoervergunning betreffende voor de betrokken soort aanzienlijk geachte aantallen specimens. Vooraleer de vergunning te verlenen moet de betrokken Lid-Staat zijn wetenschappelijke autoriteit om advies vragen. Hij kan ook de wetenschappelijke autoriteiten van andere Lid-Staten, andere wetenschappelijke instellingen of de Commissie raadplegen. De andere Lid-Staten verstrekken de betrokken Lid-Staat binnen tien dagen de wetenschappelijke gegevens waarover zij beschikken. Weigert de Lid-Staat de vergunning, dan deelt hij dit te zamen met zijn motieven onverwijld aan de Commissie mee. Deze stelt de andere Lid-Staten hiervan onmiddellijk op de hoogte. Het uitblijven van reacties betekent, dat iedere Lid-Staat in vergelijkbare gevallen de invoervergunning zal weigeren. Wenst een Lid-Staat aanzienlijk af te wijken van een beslissing die hem door een andere Lid-Staat ter kennis is gebracht, dan moet hij dit vooraf aan de Commissie meedelen.

Om redenen die niet nader zijn aangegeven, heeft het comité dit voorstel niet aanvaard. Geen enkele Lid-Staat had er evenwel bezwaar tegen om volgens de voorgestelde procedure te werken. In feite hebben de Lid-Staten sedert de vergadering van het comité waarop het voorstel werd besproken, in de regel die officieuze procedure gevolgd.

Bovendien verklaarde de Commissie, dat zij wenste dat die procedure voor alle in artikel 10, lid 1, sub b, bedoelde importen zou worden gevolgd, en dat zij niet zou aarzelen de passende inbreukprocedures in te leiden indien buiten die procedure om vergunningen worden verleend. Een dergelijke handelwijze zou haars inziens immers de werking van de gemeenschappelijke markt rechtstreeks kunnen beïnvloeden en de mededinging kunnen vervalsen.

2. *De antecedenten van het geding*

a) De invoer uit Bolivia

8. De toepassing van de Overeenkomst van Washington is in Bolivia verre van bevredigend, met name wegens het tekort aan wetenschappelijke informatie, aan personeel en aan middelen om de smokkel in specimens uit Bolivia zelf of uit aangrenzende landen waar wel een exportverbod of beperkingen op de uitvoer gelden, tegen te gaan.

Tijdens de conferentie van de partijen bij de CITES van 22 april tot en met 3 mei 1985 te Buenos Aires werd de toepassing van de Overeenkomst in Bolivia besproken. Men constateerde het bestaan van een bloeiende illegale handel vanuit Bolivia alsmede het bestaan van een groot aantal valse uitvoeren wederuitvoervergunningen. De Boliviaanse delegatie erkende de problemen in verband met de toepassing van de Overeenkomst in haar land.

Op 30 april 1985 keurde de conferentie een resolutie goed waarbij aan alle partijen bij de Overeenkomst werd aanbevolen, „ingeval de Boliviaanse regering het permanent comité niet binnen negentig dagen zal hebben aangetoond dat zij de nodige maatregelen heeft genomen voor een doeltreffende toepassing van de Overeenkomst, de invoer van in de CITES bedoelde specimens die vergezeld gaan van Boliviaanse documenten of waarvan wordt verklaard dat zij uit Bolivia afkomstig zijn, te weigeren totdat de Boliviaanse regering aan de conferentie van de partijen of aan het permanent comité zal hebben aangetoond, dat zij alle in haar macht liggende maatregelen voor een doeltreffende toepassing van de Overeenkomst heeft genomen" (resolutie 5.2 van de conferentie van 30 april 1985).

Daarop stuurden de diensten van de Commissie na raadpleging van de op de conferentie vertegenwoordigde Lid-Staten de ter zake van de CITES bevoegde administratieve instanties van de Lid-Staten een telexbericht, waarin hun de resolutie werd meegedeeld en hun ter kennis werd gebracht, dat geen invoervergunningen meer mochten worden verleend voor uit Bolivia uitgevoerde of wederuitgevoerde specimens.

Als reactie op de resolutie van de conferentie van Buenos Aires verstrekte Bolivia een aantal documenten, die het secretariaat van de CITES de verdragsluitende partijen bij brief van 1 augustus 1985 heeft meegedeeld. In die brief gaf het secretariaat als

zijn mening te kennen, dat de maatregelen van de Boliviaanse regering niet volstonden om te kunnen stellen dat de situatie in Bolivia was rechtgetrokken.

Op 8 augustus 1985 stuurde de Boliviaanse regering het secretariaat van de CITES een tweede schrijven, waarin nieuwe maatregelen werden aangekondigd.

Tijdens zijn vergadering van 28 oktober tot 1 november 1985 te Lausanne oordeelde het permanent comité van de CITES, dat de Boliviaanse regering ditmaal maatregelen van betekenis had genomen. Het verzocht het secretariaat derhalve, de verdragsluitende partijen die een invoerverbod voor uit Bolivia afkomstige specimens hadden uitgevaardigd, aan te bevelen die maatregel te schorsen. De conclusies van het comité zijn de verdragsluitende partijen op 17 december 1985 ter kennis gebracht.

b) De invoer in de Gemeenschap van wilde katten uit Bolivia

9. Bij brief van 5 april 1985 brachten de Belgische autoriteiten de Commissie ter kennis, dat naar hun oordeel het voor hun vel doden van meer dan 14 000 specimens van de *Felis geoffroyi* en meer dan 5 500 specimens van de *Felis wiedii* een ongunstige invloed kon hebben op het voortbestaan van deze soorten of op de omvang van hun verspreidingsgebied, met name in Bolivia, en dat zij om die reden de gevraagde invoervergunningen hadden geweigerd. Dit besluit was getroffen op basis van door de wetenschappelijke autoriteiten van andere Lid-Staten verstrekte inlichtingen. Bovendien zijn deze diersoorten volgens de Boliviaanse wet met uitsterven bedreigd.

In zijn vergadering van 12 tot en met 14 november 1985 stelde het CITES-comité van de Gemeenschap een ontwerp van conclusie op, volgens hetwelk de Lid-Staten, na raadpleging van hun wetenschappelijke autoriteiten, de voorwaarden van artikel 10, lid 1, sub b, en de voorwaarden voor de invoer van de in bijlage II van de Overeenkomst bedoelde specimens als vervuld konden aanmerken voor de invoer uit Bolivia in het kader van het quotastelsel en de andere tussen de Boliviaanse regering en het secretariaat van de CITES overeengekomen uitvoeringsmaatregelen. Gepreciseerd werd evenwel, daar men voor de *Felis geoffroyi* en de *Felis wiedii* nog geen quota had kunnen vaststellen en dat Bolivia en het secretariaat van de CITES bijgevolg geen uitvoervergunningen voor vellen van dieren van deze twee soorten wilde katten zouden afgeven zolang de wetenschappelijke en commerciële gegevens niet beschikbaar waren.

De Lid-Staten konden het evenwel niet eens worden over dit ontwerp van conclusie. Over het beginsel zelf verschilden zij niet van mening, wel over de hoogte van de uitvoerquota. De Commissie concludeerde derhalve, dat het verbod op de invoer van vellen van de betrokken wilde katten in de Gemeenschap van toepassing bleef totdat een andersluidend besluit zou zijn getroffen. Dit laatste is evenwel nooit gebeurd.

c) De invoer van vellen van wilde katten in Frankrijk

10. Op 6 februari 1986 verleenden de Franse autoriteiten vergunningen voor de invoer van ongeveer 6 000 vellen van wilde katten uit Bolivia. Daarin werd uitdrukkelijk verwezen naar de uitvoervergunningen die

de Boliviaanse autoriteiten op 5 augustus 1985 hadden afgegeven.

Naderhand vroeg — en verkreeg — de Franse vennootschap ARSI SA, die eigenaar was van de vellen en deze naar Duitsland wenste uit te voeren, voor deze goederen certificaten voor intracommunautair handelsverkeer. Op 13 februari 1986 namen de Duitse autoriteiten die 6 000 vellen op de luchthaven van München in beslag. Daartegen is bij de Duitse gerechtelijke instanties verzet aangetekend.

In een op 16 juli 1986 aan het Bundesministerium für Umwelt gestuurde brief erkenden de Franse autoriteiten, dat de omstreden vergunningen waren verleend tijdens de periode waarin de CITES-instanties alle invoer uit Bolivia hadden geschorst, en dat de vergunningen dus ten onrechte aan de vennootschap ARSI waren afgegeven; zij verontschuldigden zich voor deze betreurenswaardige vergissing.

d) De precontentieuze procedure

11. Bij brief van 30 juli 1986 deelde de Commissie de Franse regering mee, dat de Franse autoriteiten haars inziens artikel 10, lid 1, sub b, van verordening nr. 3626/82 verkeerd hadden toegepast, en dat Frankrijk bijgevolg de krachtens die verordening en artikel 5 EEG-Verdrag op hem rustende verplichtingen niet was nagekomen. De Commissie wees in dit verband op de resolutie van de conferentie van de CITES te Buenos Aires, volgens welke Bolivia niet in staat was de Overeenkomst correct toe te passen en de Boliviaanse uitvoerdocumenten derhalve niet betrouwbaar waren. Zij verzocht de Franse regering haar opmerkingen te maken en het besluit om een invoervergunning af te geven in te trekken of ongedaan te maken.

De Franse regering antwoordde bij brief van 3 december 1986. Zij voerde daarin aan, dat de resolutie van Buenos Aires slechts een juridisch niet relevante aanbeveling was. De toepassing van artikel 10, lid 1, sub b, behoort tot de bevoegdheidssfeer van de Lid-Staten. In casu was de Franse wetenschappelijke autoriteit desgevraagd van mening, dat de invoervergunningen konden worden afgegeven. De invoer uit Bolivia was overigens door geen enkel gemeenschapsbesluit verboden. Ten slotte herinnerde zij eraan, dat naar Frans administratief recht regelmatig genomen individuele besluiten waarbij rechten in het leven worden geroepen, niet kunnen worden ingetrokken.

12. Volgens de Commissie vormden deze opmerkingen geen afdoend antwoord op haar bezwaren. Bijgevolg bracht zij een met redenen omkleed advies uit, dat de Franse regering op 4 november 1987 ter kennis is gebracht. Daarin merkte zij op, dat de procedure niet is ingeleid wegens niet-nakoming van de resolutie van de conferentie, doch wegens verkeerde toepassing van artikel 10, lid 1, sub b. De resolutie is slechts één — zij het een zeer belangrijke — grond voor haar advies. Haars inziens kon de geraadpleegde wetenschappelijke autoriteit redelijkerwijs niet tot bovengenoemde opvatting komen. Uit de resolutie blijkt namelijk zeer duidelijk, dat zolang Bolivia de correcte toepassing van de Overeenkomst niet kon garanderen, de invoer van specimens uit dat land schadelijke gevolgen kon hebben voor het voortbestaan van de beschermde

soorten. Voorts zijn de problemen van Frans administratief recht niet ter zake dienend. Het gaat hier overigens niet om een regelmatig genomen besluit met een individuele strekking. Derhalve verzocht de Commissie de Franse regering haar besluit om de betrokken invoervergunning te verlenen, in te trekken of ongedaan te maken.

Bij brief van 25 mei 1988 antwoordde de Franse regering op het met redenen omkleed advies van de Commissie. Zij voerde met name aan, dat bepalend voor de inbreuk op artikel 10, lid 1, sub b, de niet-inachtneming van de resolutie van Buenos Aires was. De Commissie hield daartoe evenwel geen rekening met het feit, dat die resolutie als sanctie voor de tekortkomingen van de Boliviaanse administratie was bedoeld, en geen rechtstreeks verband hield met de aantasting van de fauna en de flora of met de situatie van de bedoelde katachtigen. Aangezien de krachtens de Overeenkomst aangewezen wetenschappelijke autoriteit — te weten het secrétariat faune-flore van het Musée national d'histoire naturelle — van oordeel was dat de invoervergunning kon worden afgegeven, was volgens de Franse regering aan de voorwaarden van artikel 10, lid 1, sub b, voldaan.

In die omstandigheden heeft de Commissie een beroep krachtens artikel 169, tweede alinea, van het Verdrag bij het Hof ingesteld.

3. *Het procesverloop*

13. Het verzoekschrift van de Commissie is op 25 mei 1989 ter griffie van het Hof ingeschreven.

De schriftelijke behandeling heeft een normaal verloop gehad.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Conclusies van partijen

14. De Commissie, *verzoekster,* concludeert dat het den Hove behage:

1) vast te stellen dat de Franse Republiek, door in februari 1986 invoervergunningen af te geven voor meer dan 6 000 vellen van wilde katten van de soorten *Felis geoffroyi* en *Felis wiedii* uit Bolivia, niet heeft voldaan aan de verplichtingen die op haar rusten krachtens artikel 10, lid 1, sub b, van verordening nr. 3626/82 van de Raad van 3 december 1982 betreffende de toepassing in de Gemeenschap van de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantesoorten, en krachtens de artikelen 5 en 189 EEG-Verdrag;

2) de Franse Republiek te verwijzen in de kosten van de procedure.

De Franse Republiek, *verweerster,* concludeert dat het den Hove behage:

1) het beroep te verwerpen;

2) de Commissie in de kosten te verwijzen.

III — Middelen en argumenten van partijen

15. De *Commissie* merkt om te beginnen op, dat zij de Franse regering geen schending van de resolutie van Buenos Aires, maar verkeerde toepassing van artikel 10, lid 1, sub b, van verordening nr. 3626/82 verwijt. In dat artikel zijn duidelijke en nauwkeurige voorwaarden gesteld voor de afgifte van vergunningen voor invoer in de Gemeenschap. Het is duidelijk, dat voor de invoer uit Bolivia waarvoor in augustus 1985 uitvoervergunningen waren verleend, niet aan die voorwaarden was voldaan. Volgens de resolutie van Buenos Aires was de situatie met betrekking tot de toepassing van de Overeenkomst van Washington in Bolivia immers van dien aard, dat het hoegenaamd niet evident was, dat het aan de natuur onttrekken van die specimens geen ongunstige invloed had op het behoud van de soorten of op het verspreidingsgebied van de betrokken populaties van een soort.

De wilde katten zijn in de Overeenkomst aangemerkt als „soorten die weliswaar niet noodzakelijkerwijze thans worden bedreigd met uitsterven, maar die hieraan zouden kunnen worden blootgesteld indien de handel in specimens van deze soorten niet zou worden onderworpen aan strenge voorschriften". Het zijn juist deze strenge voorschriften die in Bolivia ontbraken.

Bovendien had de Commissie de Lid-Staten er herhaaldelijk, en onder meer bij telexbericht van 30 april 1985, op geattendeerd, dat de invoer uit Bolivia niet aan de voorwaarden van artikel 10, lid 1, sub b, voldeed. Alle Lid-Staten zouden het steeds met die opvatting eens zijn geweest.

16. De *Franse regering* herhaalt, dat de bezwaren van de Commissie in feite op niet-verbindende teksten, te weten de resolutie van Buenos Aires en het telexbericht van 30 april 1985, zijn gebaseerd. Bovendien was de resolutie van Buenos Aires op het moment dat de invoervergunning werd afgegeven — namelijk in februari 1986 — eigenlijk reeds achterhaald. Het permanent comité van de CITES had in zijn vergadering van 28 oktober tot en met 1 november 1985 te Lausanne immers erkend, dat de Boliviaanse regering maatregelen van betekenis had genomen en had het secretariaat van de CITES daarom verzocht, de verdragsluitende partijen aan te bevelen, het verbod op de invoer van specimens uit Bolivia te schorsen.

17. Bovendien schuift de Commissie haar eigen verantwoordelijkheden af op de Lid-Staten. Indien zij meende, dat de situatie in Bolivia een invoerverbod rechtvaardigde, had zij daartoe de procedure van artikel 21 van verordening nr. 3626/82 moeten volgen, zoals bij voorbeeld is gebeurd voor de invoer van onbewerkt ivoor, die thans bij verordening is verboden.

18. De Commissie verwart opportuniteitsoverwegingen met wetenschappelijke criteria. De afgifte van de in geding zijnde vergunningen was wellicht niet opportuun, omdat tussen het secretariaat van de CITES en Bolivia nog discussies aan de gang waren over de voorwaarden voor het hervatten van de uitvoer van katachtigen uit Bolivia. De vaststelling van uitvoerquota was evenwel niet meer dan een vrijblijvende afspraak tussen het secretariaat en de verdragsluitende partijen. Het was geen procedure die de partijen bij de CITES voor de invoer van

specimens moesten volgen. Voor de afgifte van een invoervergunning was dus niet méér nodig dan een gunstig advies van de wetenschappelijke autoriteit die moet nagaan of aan de voorwaarden van artikel 10, lid 1, sub b, is voldaan.

19. Ten slotte doet aan de geldigheid van de door de Franse autoriteiten gevolgde procedure niet af, dat de Belgische instanties in april 1985 hebben geoordeeld dat het voortbestaan van de bedoelde wilde katten bedreigd was (zie hierboven, punt 9) en dat Frankrijk de invoervergunningen heeft afgegeven zonder de overlegprocedure (zie hierboven, punt 7) te volgen.

Het standpunt van de Belgische autoriteiten betrof immers een totaal andere situatie; bovendien stond de officieuze overlegprocedure op het moment van de feiten nog in haar kinderschoenen en was zij niet verplicht.

20. In repliek voert de *Commissie* aan, dat de invoer niet alleen bij wege van een op artikel 21 gebaseerde verordening kan worden verboden. Het is bij de toepassing van verordening nr. 3626/82 vaste praktijk, de uit artikel 10 van die verordening voortvloeiende verplichtingen van de Lid-Staten te preciseren tijdens de vergaderingen waarop de standpunten van de nationale instanties van de Lid-Staten en van de Commissie worden gecoördineerd, hetgeen meestal gebeurt in het kader van het CITES-comité van de Gemeenschap. Na die vergaderingen delen de diensten van de Commissie de autoriteiten van de Lid-Staten per telex de standpunten mee die bij de toepassing van artikel 10 moeten worden ingenomen. In casu werd een dergelijk telexbericht verstuurd op 30 april 1985.

21. Voorts dateren de Boliviaanse uitvoervergunningen van 5 augustus 1985, een tijdstip waarop de bezwaren tegen de toepassing van de Overeenkomst door Bolivia nog onverminderd van kracht waren. Blijkens het ontwerp van conclusie dat het comité van de CITES na zijn vergadering van 12 tot en met 14 november 1985 opstelde (zie hierboven, punt 9) was de situatie voor wilde katten in februari 1986 trouwens nog niet veranderd. Volgens de Commissie hebben de Franse wetenschappelijke autoriteiten zich dus vergist, toen zij in die omstandigheden een gunstig advies gaven. In hun brief van 16 juli 1986 hebben de Franse autoriteiten dat overigens erkend (zie hierboven, punt 10).

22. Ten slotte preciseert de Commissie, dat zij Frankrijk niet verwijt geen rekening te hebben gehouden met het standpunt van de Belgische autoriteiten of de officieuze overlegprocedure niet te hebben gevolgd.

P. J. G. Kapteyn
rechter-rapporteur